

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΜΠΑΚΑ !!!

(γράφει ο Μάρκος Ε. Θάνος)

Με θλίψη πληροφορήθηκα ότι ο συμπατριώτης μας, συγχωριανός μου και παιδικός μου φίλος Γιάννης Μπάκας έφυγε στις πρώτες ημέρες του Γενάρη 2017 για την Επουράνια Βασιλεία και η ψυχή του εντάχθηκε στις Στρατιές των Αγγέλων, εκεί στον Παράδεισο, όπου βρίσκονται και οι Άγιες Ψυχές των άλλων προσφιλών του προσώπων, που είχαν φύγει πριν από αυτόν!

Συμμετέχω στο βαρύ πόνο των παιδιών του, εγγονών του και των άλλων συγγενών του, και προσεύχομαι να αγαλλιάσει τώρα η ψυχή του Γιάννη στον Παράδεισο!

Η γλυκιά του μορφή θα παραμείνει ζωντανή μέσα στις καρδιές μας και θα τον θυμόμαστε πάντα έτσι όπως ήταν γελαστός, ομιλητικός, αγαπητός και καλοσυνάτος!!!

Με τον Γιάννη Μπάκα με συνέδεε δυνατή φιλία, που κρατούσε από τα παιδικά μας χρόνια, από την γειτονιά Μπρέγκου στο κέντρο του χωριού μας Σενίτσα (Ελευθέρι) Θεσπρωτίας, όπου γεννηθήκαμε (1924 αυτός , 1934 εγώ), και όπου μεγαλώσαμε σαν αδέρφια, όπως συχνά το τόνιζε ο ίδιος.

Εκεί στη Σενίτσα περάσαμε και τα δύσκολα χρόνια της Ιταλογερμανικής κατοχής 1941-1944. Μετά φύγαμε από το χωριό μας, αυτός αρχικά για το Μαργαρίτι κι εγώ για το Γυμνάσιο Παραμυθιάς και στη συνέχεια για το Πανεπιστήμιο στην Αθήνα. Στο Μαργαρίτι ο Γιάννης εργάστηκε για 20 χρόνια ως κουρέας. Είχε γίνει πασίγνωστος και ως ο καλύτερος κουρέας στην ευρύτερη περιοχή Μαργαριτίου - Πάργας, αλλά κυρίως για τον ευγενικό, γελαστό, εξαιρετο χαρακτήρα του και ως αξιαγάπητος άνθρωπος που ήταν!

Με τον Γιάννη Μπάκα επικοινωνούσαμε συχνά, και όταν ήταν στο Μαργαρίτι και αργότερα που ήταν στην Αθήνα, και μιλούσαμε με θερμό ενδιαφέρον για την ιδιαίτερα μας πατρίδα!!!

Ο Γιάννης Μπάκας ήταν γνώστης, ήταν μια ζωντανή Λαογραφική Εγκυκλοπαίδεια για ιστορίες, γεγονότα, έθιμα και παραδόσεις του χωριού μας Σενίτσα και της ευρύτερης περιοχής Μαργαριτίου – Πάργας. Ήταν διαβασμένος, αλλά τα βασικότερα, όπως έλεγε, τα γνώριζε από τους πατεράδες και παππούδες μας. Χαιρόμουν να τον ακούω!!!

Ήταν ένθερμος πατριώτης, νοσταλγός και παθιασμένος τοπολάτρης, γι αυτό στις συνομιλίες μας όταν συναντιόμασταν, ή στην αλληλογραφία μας, ή και τηλεφωνικά τώρα τελευταία η κάθε του φράση περιείχε και κάτι για την ιδιαίτερα μας πατρίδα τη Σενίτσα-Λιβαδάρι-Μαργαρίτι-Καταβόθρα, όπου είμαστε ένα και το αυτό, όπως έλεγε, αφού είχαμε δεσμούς συγγένειας και φιλίας μεταξύ μας, και καλλιεργούσαμε τον ίδιο μεγάλο κάμφο Ελευθερίου-Μαργαριτίου.

Μιλούσε για όλα, σπίτια, σχολεία, εκκλησίες, βουνά και κάμπους, για γάμους, πανηγύρια, βαφτίσια και άλλες εκδηλώσεις παλαιότερων εποχών. Μιλούσε για σκληρούς αγώνες επιβίωσης εκείνα τα δύσκολα χρόνια. Και ακόμη μιλούσε για

αγώνες και μάχες που έδιναν οι παλαιότεροι υπερήφανοι Σενιτσιώτες για να κρατήσουν την Χριστιανική τους Πίστη, την ελευθερία και ανεξαρτησία τους από τις πιέσεις των Τουρκοτσάμηδων Αγάδων του Μαργαριτίου. Και στα χρόνια της Ιταλογερμανικής κατοχής που οι Τουρκοτσάμηδες Μαργαριτίου-Λιουαρατίου είχαν συμμαχήσει με τον εχθρό, τότε τα χωριά μας, Σενίτσα, Λιβαδάρι, Σπαθαράτι, Μορφάτι ήταν από τα πρώτα που είχαμε οργανώσει ομάδες αντίστασης και δίναμε μάχες για να προστατεύσουμε τα χωριά μας από λεηλασίες και δολοφονίες που έκαναν οι Τουρκοτσάμηδες.

Στη μνήμη του Γιάννη Μπάκα με συγκίνηση μεταφέρω εδώ λίγες γραμμές από τα λεγόμενά του για τον τόπο μας, όπως ο ίδιος κατά καιρούς μου είχε γράψει. Έτσι για να θυμούνται οι παλαιότεροι και να τα γνωρίσουν οι νεότεροι.

- [... Γεννήθηκα και μεγάλωσα στη Σενίτσα (Ελευθέρι). Το σπίτι μας ήταν στη συνοικία Μπρέγκου και ένα σοκάκι μας χώριζε από το σπίτι των Θαναίων. Εκεί στην ευρύχωρη αυλή τους παίζαμε παιδιά με τον Πύλιο, Νάση, Τάση και τα άλλα αδέρφια-ξαδέλφια και μεγαλώσαμε εκεί σαν αδέρφια. Αλλά και οι πατεράδες μας κρατούσαν παλιά φίλια και είχαν μεγάλη εκτίμηση και μπέσα μεταξύ τους.

- Στη Σενίτσα, πέμπτη και έκτη δημοτικού, είχαμε εξάιρετο δάσκαλο τον Νίκο Θάνο, που ήταν το μεγαλύτερο παιδί του Βασίλη Θάνου. Τότε είχαμε μόνο το αναγνωστικό και ένα δωδεκάφυλλο τετράδιο, δεν είχαμε άλλα βιβλία. Μια μέρα με συγχάρηκα, με την κυρία Παναγία, που είχα γράψει μια καλή έκθεση...

- Οι Θαναίοι ήταν τέσσερα αδέρφια. Βασίλης, Βαγγέλης, Ηλίας, Θωμάς. Ήταν μεγάλη οικογένεια, συγκατοικούσαν περί τα 30 άτομα σε δυο σπίτια και σε μια μεγάλη αυλή. Χάρη στο Βασίλη ήταν νοικοκυραίοι.

- Ο Βασίλης Θάνος ήταν ο προεστός του χωριού. Ένας πρᾶος γλυκομίλητος και φιλοσοφημένος άνθρωπος.

- Ο στρατηγός Χαβίνης, βουλευτής Φιλελευθέρων και υπουργός, στο σπίτι των Θαναίων φιλοξενούνταν. Ο Χαβίνης εκτιμούσε αφάνταστα τον Βασίλη Θάνο. Σε μια σύναξη στο σπίτι των Θαναίων ήταν και ο πατέρας μου Σπύρος Μπάκας και μου έλεγε τί ειπώθηκε μεταξύ του Χαβίνη και του Βασίλη Θάνου για τον τόπο μας.

- Γράψα , είπε ο Χαβίνης στο γραμματικό του... Και τα δύο αιτήματα που ζήτησε ο Βασίλης για το χωριό μας πραγματοποιήθηκαν...

- Σαν γέννημα θρέμμα Σενιτσιώτης που είμαι δεν έπαψα ποτέ να ενδιαφέρομαι για τον τόπο μου. Πολλές φορές σκέπτομαι και ο νους μου γκεζαράει στα περασμένα. Αναλογίζομαι αυτά που μολογούσαν οι παππούδες μας και συζητούσαν για την ιστορία του χωριού μας.

- Τα ερείπια Λέδεζα στην Παλιοσενίτσα, το εκκλησάκι της Παναγίας, και τα μνήματα γύρω από την εκκλησία, μαρτυρούν, όπως τα μολογούσαν οι παππούδες μας, ότι το χωριό Σενίτσα ήταν εκεί ψηλά περισσότερο από 500 χρόνια, πριν περάσει από το χωριό μας ο Πατροκοσμάς(Κοσμάς ο Αιτωλός).

Από την πηγή Τόροβα στην πλαγιά του βουνού Κρανιά υδροδοτούνταν.

- Η μετοίκηση στο καινούριο χωριό έγινε λόγω μιας μολυσματικής θανατηφόρου ασθένειας, που οι κάτοικοι την λέγαν κούδση. Τότε, άλλες οικογένειες έμειναν και έχτισαν στο καινούριο χωριό, και άλλες σκόρπισαν σε άλλα μέρη, κυρίως όμως στα Επτάνησα που τότε τα κατείχαν οι Ρώσοι.

- Λέγαν οι παππούδες μας, ότι σε τούτη την καινούρια Σενίτσα ήρθε δύο φορές ο Πατροκοσμάς. Φιλοξενήθηκε στο σπίτι των Γκιναίων, που ήταν ανέκαθεν οικογένεια κληρικών. Συνέστησε να χτίσουν σχολείο, έβαλε τα θεμέλια του

σχολείου και όρισε και επιτροπή για να το αποπερατώσουν. Στην επιτροπή ήταν και το όνομα Γκίνους, δηλαδή πρόγονος από τους σημερινούς Γκιναίους. Έκανε κήρυγμα ανεβασμένος στον ογκόλιθο που είναι πλάι στην εκκλησία του Αη-Λιά στο Λιβαδάρι.

Στην τοποθεσία Λιόφατα στη Σενίτσα, στη πέτρα όπου ξεκουράστηκε ο Πάτερ Κοσμάς μυροβολίζει ο τόπος!!! Εκεί έχει χτίσει ναό στην μνήμη του Αγίου Κοσμά η οικογένεια Θάνου.

- Οι Σενιτσιώτες ζούσαν ανέκαθεν ελεύθεροι και ανυπότακτοι σαν τους Σουλιώτες, γι' αυτό μετονομάστηκε το χωριό σε Ελευθέριο.
- Ο Σπυρίδων Τρικούπης περιγράφει ότι, στην φρουρά Μεσολογγίου ήταν και ένας Λόχος Σουλιωτών. Σε μία έφοδο της φρουράς αυτής κατά των πολιορκητών Τούρκων εθανατώθησαν πεντακόσιοι και επέκεινα –Τούρκοι-, άδηλος δε ο αριθμός των πληγωθέντων. Εκ της φρουράς ... , επληγώθηκαν 35 ... , εν οίς και ο δεκαεξαετής ανδρόπαις Αντώνης Μπάκας ... , αριστεύσας και κατά την έφοδο 21ης Ιουλίου, καθ' ήν αφήρπασε δύο τουφέκια εκ των χειρών του εχθρού.
- Δεν έχει σημασία αν το παλικάρι Αντώνης Μπάκας ήταν Σουλιώτης ή Σενιτσιώτης, όπου υπήρχαν οικογένειες Μπακαίων. Σημασία έχει ότι οι Σενιτσιώτες ήταν ανέκαθεν παληκάρια σαν τους Σουλιώτες, και είχαν λεβεντιά με τα ίδια χούγια και ίδια λαλιά!

- Δεν είναι δυνατόν να στρεβλωθεί η ιστορική διαδρομή αιώνων ενός ιστορικού χωριού και των υπερήφανων κατοίκων του. Έχουμε υποχρέωση στους προγόνους μας να υποστηρίξουμε την ιστορία του χωριού μας.

- Για την ιστορία του χωριού μου βασική πηγή πληροφοριών για μένα είναι ο μακαρίτης πατέρας μου Σπύρος Β. Μπάκας (1892-1982) και οι προπαππούδες μας, και όχι κάποιοι δύσπιστοι που μας προέκυψαν από το πουθενά.

- Επισκέφτηκα τον Μπάρμπα Βασίλη Θάνο στα βαθιά του γεράματα. Μιλήσαμε για τα περασμένα. Τα είχε τετρακόσια!!! Μου διηγήθηκε πώς ο Αλβανοτσάμης Νουρή Ντίνο από την Παραμυθιά, στην Ιταλογερμανική κατοχή, τον είχε καλέσει μαζί με άλλους προεστούς Χριστιανικών χωριών για να υπογράψουν ότι δήθεν ήταν Αλβανοί υπήκοοι. Επιδίωκε τον αφελληνισμό της Θεσπρωτίας. Όμως, είπε, παρά τις πιέσεις και τις φυλακίσεις κανείς μας δεν υπέγραψε. Μου είπε πώς απελευθέρωσαν από τους Τουρκοτσάμηδες Μαργαριτίου το παιδί του Βασίλη Μπαλούμη.

- Στα χρόνια κατοχής στο χωριό μας οργανώθηκαν τρεις ομάδες εθνικής αντίστασης με ομαδάρχες τον Νίκο Τζανή, τον Νάση Μπάκα και τον Θωμά Νάκη. Στην ομάδα του Νάση Μπάκα ήμουν κι εγώ , και είχαμε εγκαταστήσει το πολυβολείο στο Ζιόγκο. Ήμουν ο πολυβολιτής του οπλοπολυβόλου Μπρέντ στο φυλάκιο Ζιόγκου.

- Μετά ενταχθήκαμε στην αντιστασιακή οργάνωση ΕΔΕΣ. Πήραμε μέρος στη μάχη της Μενίνας, στην κατάληψη της Ηγουμενίτσας κ.α.

- Μετά την απελευθέρωση από τα Γερμανικά στρατεύματα είχαμε τις έριδες των απελευθερωτικών οργανώσεων ΕΑΜ-ΕΔΕΣ. Με την παρέμβαση και επικράτηση των Άγγλων δόθηκε η διακυβέρνηση στην δεξιά πλευρά. Όμως η δεξιά κυβέρνηση άρχισε να κυνηγά τους αριστερούς αγωνιστές με δολοφονίες και εξορίες.

Έτσι πολλοί αριστεροί αγωνιστές ξαναβγήκαν στα βουνά ..., και είχαμε τον εμφύλιο 1946-1949.

- Η Σενίτσα και το Λιβαδάρι έχασαν 10 παλικάρια σε αυτόν τον εμφύλιο, 7 από τον Βασιλικό Στρατό και 3 από τον Δημοκρατικό Στρατό.

- Μοίρα κακιά επιφύλαξε, κι έγινε θρύλος, όπου δύο αγαπημένα αδέρφια, ο Νίκος και ο Νάσης, παιδιά του Βασίλη Θάνου, να μάχονται στις αντίθετες παρατάξεις..., και να γράψουν ιστορία με το αίμα τους..., από την αδελφοκτόνο κατάρα της φυλής μας.....].

Ο Γιάννης Μπάκας στην Αθήνα ήταν υπάλληλος στις Αστικές Συγκοινωνίες. Ήταν από τα πρώτα δραστήρια μέλη της Αδελφότητας Ξενιτεμένων περιοχής Μαργαριτίου

και έχει γράψει πολλά άρθρα στην εφημερίδα της Αδελφότητας «ΝΕΑ ΤΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΙΟΥ». Όλα, σχεδόν, τα άρθρα του αναφέρονται σε ιστορίες, γεγονότα, ήθη, έθιμα και παραδόσεις σε παλιότερες εποχές του τόπου μας, της ευρύτερης περιοχής Μαργαριτίου. Διαβάζοντας τις διηγήσεις του Γιάννη Μπάκα αισθάνεσαι σαν να βρίσκεσαι στα μέρη και τις εποχές που αναφέρει και νοιώθεις πως βλέπεις και ακούς όλα όσα με γλαφυρότητα περιγράφει!!!

Μερικές από τις διηγήσεις του είναι:

- Πανηγύρι στον Αη-Λιά, στο εξωκλήσι όπου κήρυξε ο Πατροκοσμάς.
Μαργαριτιώτισες – Αρχόντισες. Ο θρυλικός Οσμάν Τάκας και ο χορός του.
Καλοδίκι, η Λίμνη με τα Νούφαρα και αρδευτικά έργα Μαργαριτίου.
Μουσική παράδοση του τόπου μας. Παραδοσιακοί χοροί στο Μαργαρίτι 1937.
Ο Λαός της Ηπείρου στον Ελληνοϊταλικό πόλεμο 1940-1941.
Βλάμηδες (Αδελφοποιητοί)....Κλπ-κλπ.....

Λάτρης του τόπου του καθώς ήταν ο Γιάννης Μπάκας είχε ζητήσει και πραγματοποιήθηκε η επιθυμία του να ταφεί κοντά στους γονείς του στο Μαργαρίτι! Εκεί λοιπόν, στο χώμα της πατρίδας του, που πολύ αγάπησε, αναπαύεται τώρα το κορμί του Γιάννη Μπάκα!!!

Και η Ψυχή του, είτε να αγαλιάσει στον Παράδεισο, ανάμεσα στις Αγγελικές Μορφές των δικών του Αγαπημένων, που είχαν πάει εκεί πριν από αυτόν!!!

Πολυαγαπημένε φίλτατε Γιάννη! Αγαλιάσου τώρα στον Παράδεισο!!!
Όμως, θα συνεχίζουμε να μιλάμε, νοερώς τώρα, εμείς με την Σκέψη μας και εσύ με την Αγγελική σου Μορφή!!!

Λάρισα 20 Ιανουαρίου 2017 Μάρκος Θάνος

Επιτρέπεται η μερική ή η ολική αναδημοσίευση της εργασίας μόνο μετά από αναφορά της ιστοσελίδας και του συγγραφέα.

*Αναδημοσίευση:
Θωμάς Στ. Γκίνης Οκτόμβριος 2019*